

Klasa ITB(8)
przedmiot – podstawy budownictwa
nauczyciel – M.Zalóg artecha@o2.pl
04.05.2020r.

Temat.:Betony -cz3

Zapoznaj się z dalszą częścią materiału dotyczącą betonów -receptury mieszanek betonowych oraz betonów lekkich i odpowiedz na pytania znajdujące się pod tekstem.

Wskaźnik cementowo-wodny (C/W) obliczamy, przekształcając wzór Bolomeya:

$$f_{cw} = A_1 \left(\frac{C}{W} - 0,5 \right), \quad \text{gdy } \frac{C}{W} < 2,5, \quad [2-21]$$

$$f_{cw} = A_2 \left(\frac{C}{W} + 0,5 \right), \quad \text{gdy } \frac{C}{W} \geq 2,5, \quad [2-22]$$

gdzie:
 C – ilość cementu w 1 m³ betonu [kg],
 W – ilość wody w 1 m³ betonu [dm³],
 A₁, A₂ – współczynniki, których wartość (w MPa), zależną od klasy cementu i rodzaju kruszywa, odczytujemy z tabeli 2.25.

Tabela 2.25. Wartości współczynników A₁ i A₂ [8]

Rodzaj kruszywa	Współczynnik A [MPa]	Klasa cementu [MPa]		
		32,5	42,5	52,5
Naturalne	A1	18	21	24
	A2	12	14,5	16
Łamane	A1	20	24	27
	A2	13,5	16	18

Ilość wody obliczamy na podstawie zależności, zwanej **warunkiem konsystencji**:

$$W = w_k \cdot K + w_c \cdot C \quad [\text{dm}^3], \quad [2-23]$$

gdzie:
 W – zawartość wody w 1 m³ betonu, dm³,
 w_k – wskaźnik wodożądności kruszywa, czyli ilość wody, jaką należy dodać do 1 kg suchego kruszywa (określonej frakcji), aby uzyskać potrzebną konsystencję (wg tab. 2.26), dm³/kg,
 K – zawartość kruszywa w 1 m³ betonu [kg],
 C – zawartość cementu w 1 m³ betonu [kg],
 w_c – wskaźnik wodożądności cementu, czyli ilość wody, jaką należy dodać do cementu, aby uzyskać potrzebną konsystencję (ok. 0,23 [dm³/kg]).

Tabela 2.26. Wskaźniki wodozadności kruszywa* i cementów powszechnego użytku w zależności od klas konsystencji mieszanki betonowej, określonych metodą opadu stożka [8]

Materiał		Wskaźnik wodozadności kruszywa [dm ³ /kg] w zależności od klasy konsystencji mieszanki betonowej (S1–S5 wg tab. 2.30)				
		S1	S2	S3	S4	S5
Funkcje kruszywa [mm]	0–0,125	0,184	0,215	0,239	0,255	0,296
	0,125–0,25	0,094	0,109	0,122	0,137	0,151
	0,25–0,5	0,064	0,076	0,084	0,095	0,112
	0,5–1	0,045	0,053	0,058	0,065	0,077
	1–2	0,033	0,039	0,043	0,048	0,058
	2–4	0,025	0,029	0,032	0,037	0,044
	4–8	0,020	0,023	0,026	0,029	0,034
	8–16	0,015	0,018	0,020	0,023	0,027
	16–31,5	0,013	0,015	0,016	0,018	0,022
	31,5–63	0,0085	0,012	0,013	0,015	0,016
Klasa cementu	32,5	0,23	0,25	0,27	0,20	0,31
	42,5 i 52,5	0,26	0,28	0,30	0,32	0,34

- * Wartości wskaźników podane w tej tabeli dotyczą tylko kruszyw naturalnych (tj. z otoczek), o gęstości $\rho = 2,65 \text{ kg/dm}^3$. W obliczeniach dotyczących innych kruszyw konieczne są poprawki:
- wskaźniki wodozadności kruszyw łamanych – wartości odczytane z tabeli zwiększamy o 15%;
- wskaźniki wodozadności kruszyw o gęstości $\rho > 2,65 \text{ kg/dm}^3$ – wartości odczytane z tabeli mnożymy przez współczynnik $\rho/2,65$;
- wodozadność mączki kamiennej lub pyłu mineralnego uzupełniających kruszywa – przyjmujemy równą 50% wodozadności cementu.

Warunek szczelności mieszanki betonowej (założenie – brak pęcherzyków powietrza w mieszance):

$$\frac{C}{\rho_c} + \frac{K}{\rho_k} + W = 1000 \pm 5 \quad [\text{dm}^3], \quad [2-24]$$

gdzie :

- C – ilość cementu w 1 m³ betonu, kg,
- K – zawartość kruszywa w 1 m³ betonu, kg,
- W – zawartość wody w 1 m³ betonu, dm³,
- ρ_c – gęstość cementu, kg/dm³,
- ρ_k – gęstość kruszywa, kg/dm³.

Rozwiązanie układu trzech równań – [2-22], [2-23] i [2-24] – pozwoli obliczyć poszukiwane ilości składników w 1 m³ betonu:

- cementu C [kg],
- kruszywa K [kg],
- wody W [dm³].

Tabela 2.27. Recepta robocza mieszanki betonowej [8]

Składniki	Recepta laboratoryjna	Recepta robocza przy kruszywie o wilgotności w [%wag.]		Recepta na 1 zarób betoniarki przy dozowaniu cementu luzem
		wagowo	objętościowo	
Cement	C [kg]	C [kg]	C [kg]	$C \cdot V_k \cdot x$ [kg]
Piasek	P [kg]	$P_s = P \cdot \left(1 + \frac{w_1}{100\%}\right)$ [kg]	$P_s = \frac{P_s}{\rho_{p+w_1g}}$ [dm ³]	$P_s \cdot V_k \cdot x$ [kg]
Żwir	Z [kg]	$Z_s = Z \cdot \left(1 + \frac{w_2}{100\%}\right)$ [kg]	$Z_s = \frac{Z_s}{\rho_{z+w_2g}}$ [dm ³]	$Z_s \cdot V_k \cdot x$ [kg]
Woda	W [dm ³]	$W_s = W - [(P_s - P) + (Z_s - Z)]$ [dm ³]	$W_s = W_s$ [dm ³]	$W_s \cdot V_k \cdot x$ [kg]

Oznaczenia:

- P_s i P_0 – ilość piasku o wilgotności w_1 na 1 m³ betonu [kg] lub [dm³].
- Z_s i Z_0 – ilość żwiru o wilgotności w_2 na 1 m³ betonu [kg] lub [dm³].
- w_1 i w_2 – wilgotność piasku i żwiru, w % (wagowo).
- ρ_{p+w_1g} – gęstość pozorną luźno usypanego piasku o wilgotności w_1 [kg/m³].
- ρ_{z+w_2g} – gęstość pozorną luźno usypanego żwiru o wilgotności w_2 [kg/m³].
- V_k – objętość robocza mieszalnika betoniarki [m³].
- x – współczynnik napełnienia mieszalnika betoniarki (zwykle przyjmuje się, że $0,8 < x < 0,9$).
- W_s , W_0 – ilość wody na 1 m³ betonu z uwzględnieniem wilgotności kruszywa [dm³].

Recepta robocza składu mieszanki betonowej. Projektując skład mieszanki betonowej w warunkach budowy, uwzględniamy wilgotność kruszywa, pojemność roboczą mieszalnika betoniarki oraz sposób dozowania betonu. Wyniki liczbowe recepty laboratoryjnej na receptę roboczą przeliczamy zgodnie ze wzorami zawartymi w tabeli 2.27.

Ustalenie właściwego składu poprzedzamy wykonaniem kilku próbnych mieszanek i określeniem ich wytrzymałości po 28 dniach twardnienia. Jeżeli wynik odbiega od wymaganego, skład mieszanki korygujemy. Próbuąc zwiększyć ciekłość mieszanki betonowej, nie wolno dodawać do niej wody, zmieniłoby to bowiem wskaźnik C/W . Poprawny sposób polega na zwiększeniu ilości zaczynu cementowego o tej samej wartości wskaźnika (proporcjonalnie zwiększamy wtedy ilość wody i cementu) lub zastosowaniu domieszek chemicznych.

2.8.4. Betony lekkie

Betony lekkie kruszywowe, czyli betony cementowe z kruszywami lekkimi (por. p. 2.4.1 i 2.4.2) mają gęstość pozorną 600–2000 kg/m³, dodajemy bowiem do nich porowate kruszywo lekkie – o gęstości nasypowej do 1200 kg/m³.

Beton lekki kruszywowy może mieć strukturę jamistą¹, zwartą² lub półzwartą³. W PN-EN 1520:2005 opisano prefabrykowane elementy zbrojone z betonu lekkiego kru-

¹ Beton jamisty – beton, w którym ziarna kruszywa mają średnicę ponad 4 mm (tzw. kruszywo grube), a zaczyn cementowy jedynie powleka ich powierzchnię, co sprawia, że spajają się ze sobą z zachowaniem niewypełnionych zaczynem pustek, zwanych jamami. W nowych normach PN-EN 1520:2005 i PN-EN 206-1:2003 nie używamy określenia „beton jamisty”, lecz „beton o strukturze otwartej”.

² Beton zwarty – beton, w którym objętość wolnych przestrzeni między ziarnami kruszywa jest wypełniona zaprawą co najmniej w 85%.

³ Beton półzwały – beton, w którym ziarna kruszywa mniejsze niż 4 mm stanowią minimum 15%, a wolne przestrzenie między ziarnami są wypełnione zaprawą – mniej niż w 85% ich objętości.

szywowego o strukturze otwartej, czyli jamistego. Beton taki oznaczamy symbolem LAC i wykonujemy z:

- keramzytu,
- łupkoporytu,
- mieszaniny keramzytu i łupkoporytu.

Ze względu na ścisłanie różniamy czternaście klas kruszywowego betonu lekkiego: LC8/9, LC12/13, LC16/18, LC20/22, LC25/28, LC30/33, LC35/38, LC40/44, LC45/50, LC50/55, LC55/60, LC60/66, LC70/77, LC80/88. W oznaczeniach tych podajemy minimalną wytrzymałość charakterystyczną w MPa: w liczniku wartość określaną podczas badania próbek sześciennych, a w mianowniku – próbek walcowych.

Betony z łupkoporytu charakteryzują się największą wytrzymałością ze wszystkich betonów lekkich. Są odporne na działanie mrozu. Skład mieszanek betonu z łupkoporytu¹ podano w tabeli 2.28.

Tabela 2.28. Skład kilku mieszanek betonu z łupkoporytu [8]

Klasa betonu	Uziarnienie kruszywa		Skład 1 m ³ mieszanki betonu [kg]					Gęstość pozorną w stanie powietrznosuchym [kg/m ³]
	mm	% wag.	łupkoporyt	cement 32,5	popiół lotny	piasek	woda	
LC8/9	< 4	20	980	230	110	-	225	1390
	4-8	40						
	8-16	40						
LC12/13	< 4	50	960	260	150	250	270	1660
	4-8	25						
	8-16	25						
LC16/18	< 4	50	960	300	160	250	280	1700
	4-8	25						
	8-16	25						

Betony z keramzytu stosujemy jako betony izolacyjne i konstrukcyjne. Klasy mieszanek betonu z keramzytu, ich skład i gęstość pozorną podano w tabeli 2.29.

Beton komórkowy to lekki materiał o gęstości pozornej poniżej 1000 kg/m³, porowaty po stwardnieniu. Wytwarzamy go z mieszanki cementu (powszechnego użytku lub hutniczego), wapna budowlanego (CL90 lub CL80) oraz rozdrobnionego kruszywa (piasku). Mieszanę tych składników zarabiamy wodą dodawaną w takiej ilości, aby otrzymać mieszanę betonową mającą konsystencję ciekłą, czyli klasę konsystencji S5 (wg tab. 2.30). Pory w betonie uzyskujemy, dodając do mieszanki betonowej:

- preparat reagujący chemicznie ze składnikami mieszanki, co powoduje wydzielanie się pęcherzyków gazu – uzyskany w ten sposób materiał to **gazobeton**,
- masę pianotwórczą – uzyskany materiał to **pianobeton**.

¹ Ustalanie składu mieszanki betonu lekkiego...

Tabela 2.29. Skład kilku mieszanek betonu zwartego z keramzytu [8]

Klasa betonu	cement 32,5	popiół lotny	keramzyt [mm]			piasek	woda	Gęstość pozorną betonu w stanie powietrznosuchym [kg/m ³]
			< 4	4-8	8-16			
LC8/9	370	100	400	200	200	-	180	1300
	320		400	200	200			
LC12/13	410	100	400	200	200	-	190	1340
	360		400	200	200			
LC16/18	280			300	300	600	170	1590
	330			290	290			

Wyroby uformowane z betonu komórkowego (np. elementy murowe zgodne z PN-EN 771-4:2004) produkujemy w autoklawach¹.

Pytania:

1. Jakie betony nazywamy lekkimi? 2. Co nazywamy betonem komórkowym? 3. W jaki sposób uzyskujemy pory w betonie?

